

V prilogi Znanje za razvoj: Ob deseti obletnici Triglavskega narodnega parka – Tematska stran o črtni kodi – Nezanljivo napovedovanje potresov

TEMA DNEVA

Dan D in potem

Ob velikih dogodkih je težko brzdati čustva. Ko so bili zadnji nedeljo v decembru lani znani dokončni podatki o plebiscitarni odločitvi ljudi, se je tudi najbolj resnim možem ozarilo obličje. In ko se pol leta zatem rojeva samostojna, neodvisna država Slovenija, bodo čustva gotovo spet močnejša od vsega.

Toda tudi po tako velikih dogodkih, kot je rojstvo nove države, teče življenje naprej svojo pot. In bo tudi za Republiko Slovenijo. Pragmatikov in realistov ne bo treba prebrčevati, da bo slovenska pomlad, ki se je začela pred tremi leti, šele zdaj, ko je Slovenija razglasila ustavnopravno samostojnost, opremljeno z vsemi najnujnejšimi simbolnimi oznakami, v resnici pokazala svojo moč. Vse doslej so jo v njenem pohodu poskušali ustaviti preživela Jugoslavija oziroma ljudje, ki so hoteli za vsako ceno obdržati vse, kakor je. Svet pa, kot da bi je doslej ne jemal resno, in se je odzival nekaj časa tako, pa spet drugače, vse do zadnjih dni, ko nam grozijo z neurji v evropskih združenjih, v velikih državah.

Statusne zmage so dosežene, niso pa se izbojevale vse. Trdga dela, razuma, znanja, vsega, kar se je v vsej zgodovini človeštva vedno pokazalo za močnejše od vsakega orožja in nasilja, bomo potrebovali še veliko. In četudi zdaj prisegamo, da smo pripravljeni na vse, da uresničimo stoletni sen Slovencev, bodo najrazličnejše krize še krepko preskušale vzdržljivost in moč vseh nas. Predvsem pa to, ali je rojena pluralna država sposobna strniti vse moči, ko gre za nadstrankarsko stvar, za Republiko Slovenijo.

JANA TAŠKAR

REPUBLIKA SLOVENIJA
SAMOSTOJNA DRŽAVA!

Republiška skupščina razglasila temeljno ustavno listino, ustavni zakon in deklaracijo ob neodvisnosti

LJUBLJANA, 25. junija – Slovenski parlament je dan prej, kot je bilo določeno kot zadnji rok v zakonu o plebiscitu, zvečer z veliko večino sprejel in razglasil temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije in ustavni zakon za uresničitev te listine. Razglasili so tudi amandma sto k slovenski ustavi, ki določa novo slovensko zastavo in grb. Še pred tem so sprejeli Deklaracijo ob neodvisnosti. Slovenija je tako postala samostojna država, o čemer sta na začetku skupne seje govorila predsednika Milan Kučan in Lojze Peterle, ob koncu seje pa dr. France Bučar.

Danes popoldne se je sestala ustavna komisija in pretresla amandmaje k vsem trem dokumentom. Zato je bilo mogoče pričakovati, da se bo skupna se-

ja vseh treh zborov, ki se je začela ob 18. uri, odvijala predvsem kot slovesno dejanje in da bi Slovenija do osmih zvečer, ta-

● Ker je bilo prvotno predvideno, da bo razglasitev samostojnosti povezana s slovesnostjo, je mogoče jutri pričakovati še več novinarjev. Na slovesnosti ob razglasitvi Republike Slovenije za državo, začela se bo ob 20.30 in bo tekla po predvidenem scenariju pred slovensko skupščino (hkrati pa bodo prireditve po vsej Sloveniji), se bodo gostom z današnje skupne seje pridružili tudi ugledni predstavniki sosednjih držav, regij in drug.

ko kot Hrvaška (hkrati) razglasila vse akte in samostojnost. Tako je na začetku tudi napovedal predsednik parlamenta dr. France Bučar. A se je zataknilo že pri temeljni ustavni listini (prej ustavnem aktu). Predlog ustavne komisije je poslanec predstavil Vito Drag Pukl, saj je prenovitelj Peter Bekeš predlagal razširitev dnevnega reda in premor za natančnejši pregled aktov, ki so jih

poslanci dobili še pred sejo. To se sicer ni zgodilo, se je pa zato že pri naslednjem aktu, ustavnem zakonu za izvedbo temeljne listine, za razpravo prijavilo več poslancev opozicijskih strank, nekateri s podporo temu in drugim dokumentom, ob pričakovanju, da vlada ne bo izrabila njihovega zaupanja v nadaljnjih postopkih. Drugi spet so ponavljali amandmaje, ki jih ustavna komisija ni sprejela. Tudi ustavni zakon je bil sprejet, in za njim še deklaracija ob neodvisnosti.

● Vsa dogajanja v Sloveniji v teh dneh so očito zelo zanimiva za medije doma in po svetu. V Cankarjevem domu, kjer je tiskovno središče, so našli 170 domačih novinarjev, 70 iz drugih delov Jugoslavije in 250 tujih.

Do zadrege je spet prišlo, ko so poslanci opozicije predlagali (dopolnilne je bil ta predlog medstrankarsko usklajen) sprejetje sklepa, da mora biti nova slovenska ustava sprejeta do konca oktobra, sicer je treba razpisati

nove volitve. Tak sklep ni bil izglasovan, to pa je med poslanci opozicije izzvalo več očitkov in opozoril.

Dan D je bil dokončno znan šele včeraj, ko se je zvečer po vrsti delovnih seštevank v parlamentu za zaprtimi vrati začela skupna seja vseh treh zborov, na kateri so obravnavali predloge vseh omenjenih dokumentov. Tudi ta seja naj bi bila zaprta za javnost, vendar so jo na predlog delegatov Leva Krefta (SDP) in Jožeta Smoleta (SSS) odprli, z dokumentom pa odpravili oz-

načbe strogo zaupno, državna tajnost. Poslanci so imeli še najmanj pripomb k deklaraciji ob neodvisnosti, ki je politično izhodišče obeh drugih dokumentov in pojasnjuje, zakaj in kako se Slovenija odloča za svojo samostojnost in kako bo ravnala v prihodnje. Več razprav, zlasti iz opozicijskih vrst, je bilo o ustavnem aktu (tako se je prej imenovala temeljna ustavna listina), še več pa o ustavnem zakonu, ki v več kot dvajsetih točkah operacionalizira temeljno ustavno listino.

Še povzamemo prvi člen, je z njim povedano skoraj vse: z dnem razglasitve samostojnosti v Sloveniji ne velja več zvezna ustava. Samostojna Republika Slovenija tako s tem dnem prevzema vse pravice in dolžnosti, ki jih je doslej zanjo opravljala federacija. Vse to se zgodi brez spreminjanja zunanjih in notranjih meja, z zagotovilom doslednega spoštovanja mednarodnih pogodb in priznavanja vseh pravic italijanski in madžarski narodnosti. Več na 2. in 3. strani.

JANA TAŠKAR

DAN D

Karikatura: Franco Juri

Poudarki iz govora Milana Kučana

● Slovenija s ponosom in zgodovinsko upravičenostjo stopa v mednarodno skupnost kot demokratična država.
● Republika Slovenija hoče spoštovati vse dolžnosti, ki jih ji nalaga mednarodno pravo kot suvereni državi. Pravice, ki jih zahteva zase, priznava tudi vsem drugim državam.
● Želimo, da bi meje z sosednjimi sosednjimi državami postale še bolj odprte, kot so bile doslej.
● Ne zahtevamo ničesar, kar ni naše.
● Vsa pereča vprašanja in morebitne medsebojne spore želimo reševati po mirni poti in tako, da ne bodo ogrozili mednarodni mir, varnost in pravičnosti.
● Rešitve jugoslovanskega problema ni brez tveganja, največje tveganje pa bi bilo nasilno ohranjanje sedanje Jugoslavije.
● Zdaj ko smo naredili ta zgodovinski korak, morajo naša dejanja voditi le razum, demokratičnost in spoštovanje do drugih.

Lojze Peterle: Pot pelje samo naprej

● Slovenska vlada se v mejah svojih pristojnosti pripravlja na delo v novem statusu, pri čemer bo njena glavna skrb veljala v mednarodni skupnosti kot demokratična država.
● Naša odločitev je vpleta v nove evropske procese, ki jih med drugim označuje odpravljanje fizičnega nasilja kot sredstva za urejanje medsebojnih odnosov, svoboden pretok blaga, idej in informacij; gre za oblikovanje takšne nove evropske skupnosti, ki ne bo zgolj razširitev sedanje nacionalne države na nadnacionalno skupnost pod oblastjo velikih sil.
● Slovenija kot majhna država ne more živeti, ne da bi bila odprta v svet, brez demokracije, brez dinamične izmenjave z okoljem.
● Očitek, da razdiramo Jugoslavijo, lahko pojmujejo kot dejstvo, da pomagamo odstranjevati državno tvorbo, ki je v svojem bistvu element nestabilnosti in konfliktnosti, ker je po svoji naravi zgrajena v nasprotju s procesi, v katerih se oblikuje nova Evropa.

Iz govora dr. Franceta Bučarja

Na koncu zasedanja vseh zborov slovenske skupščine je njen predsednik dr. France Bučar med drugim dejal:
● Naša odločitev je vpleta v nove evropske procese, ki jih med drugim označuje odpravljanje fizičnega nasilja kot sredstva za urejanje medsebojnih odnosov, svoboden pretok blaga, idej in informacij; gre za oblikovanje takšne nove evropske skupnosti, ki ne bo zgolj razširitev sedanje nacionalne države na nadnacionalno skupnost pod oblastjo velikih sil.
● Slovenija kot majhna država ne more živeti, ne da bi bila odprta v svet, brez demokracije, brez dinamične izmenjave z okoljem.
● Očitek, da razdiramo Jugoslavijo, lahko pojmujejo kot dejstvo, da pomagamo odstranjevati državno tvorbo, ki je v svojem bistvu element nestabilnosti in konfliktnosti, ker je po svoji naravi zgrajena v nasprotju s procesi, v katerih se oblikuje nova Evropa.

Izredna seja
zvezne
vlade

Osrednja tema vladne seje so sklepi zveznega zbora o dejanju Slovenije in Hrvaške

BEOGRAD, 25. junija – Kljub pričakovanjem, da bo na današnji seji zveznega zbora spregovoril tudi Ante Marković, se to ni zgodilo. Ante Marković je sicer prišel v zvezno skupščino, kjer se je nekaj po 19. uri pogovarjal z vodstvom skupščine, v skupščinski razpravi pa ni sodeloval.
● Svoje sodelovanje v konkludirajoči oddaji črnogorske televizije o temi Jugoslavija – biti ali ne biti in ostal v Beogradu, saj je za ob 21. uri sklical izredna seja zveznega izvršnega sveta, na kateri bi obravnavali zadnje dogodke na Hrvaškem in v Sloveniji, pa tudi sklepe zveznega zbora, ki v marsičem zavzemajo, da vlada takoj ukrepa.
● Po hodnikih zveznega parlamenta je največ uganjano o tem, ali bo zvezna vlada uresničila sklep zveznega zbora o posebnih ukrepih varnostnih organov in JLA.
J. K.

Hrvaška je samostojna

Sabor je ob treh osamosvojitvenih dokumentih sprejel tudi listino o pravicah Srbov in drugih narodov na Hrvaškem – Bolgarija priznala Hrvaško

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 25. junija – Natanko štiri minute pred 20. uro je predsednik hrvaškega sabora dr. Zarko Domljan razglasil samostojno in suvereno Republiko Hrvaško. To se je zgodilo na slavnostnem zasedanju hrvaškega sabora, na katerem je o razlogih hrvaškega osamosvajanja govoril predsednik republike dr. Franjo Tuđman. Njegov predlog, naj Hrvaška takoj prizna Republiko Slovenijo kot samostojno in suvereno državo, s katero bo po posebni pogodbi Hrvaška vstopila v zvezo dveh suverenih držav, ki bo odprta za druge, so poslanci hrvaškega sabora nagradili z dolgim aplavzom.

Delovni del skupnega zasedanja hrvaškega sabora je trajal nekoliko dlje, kot so predvidevali. Na njem so z večino glasov zavrnili večino dopolnil poslancev levega bloka k predlogu

● Zvezni sekretar za zunanje zadeve Budimir Lončar je hrvaški sabor, ki ga je v ponedeljek ostro kritiziral in zahteval njegov odstop, prepričal, da ne dela zoper hrvaške interese. Glede sporne formulacije berlinske deklaracije o Jugoslaviji, ki govori o »enotnosti«, je pojasnil, da je mišljena kvečjemu vzajemnost, oziroma enotnost, kot jo obravnava pariška listina o novi Evropi.

ustavne odločitve in deklaraciji o razglasitvi suverenosti in samostojnosti Republike Hrvaške. Zato so poslanci SDP, čeprav se strinjajo z vsemi glavnimi členi v ustavni odločitvi in deklaraciji o suverenosti in samostojnosti hrvaške države, glasovali proti (48 glasov). Reformatorji so v bistvu hoteli, da bi v hrvaških osamosvojitvenih dokumentih bolj poudarili pripravljenost Hrvaške, da s procesom razruševanja hkrati oblikuje predloge in se zavzema za nastanek nove zveze suverenih držav. Ta proces pa bo po besedah dr. Franja Tuđmana, kar zadeva vojsko in morda tudi druge zadeve, trajal najmanj eno, dve ali morda več let.

Dr. Tuđman je v tridesetminutnem govoru tudi opisal razloge hrvaške osamosvojitve in posebej opozoril na nerazumevanje slovensko-hrvaškega predloga za preoblikovanje Jugoslavije v skupnost enakopravnih, suverenih držav. Da bi tudi tokrat Hrvaška pokazala dobro voljo za rešitev vseh perečih vprašanj, ki zadevajo hrvaško-srbske odnose,

● Na tiskovni konferenci po razglasitvi suverenosti in samostojnosti Hrvaške je predsednik dr. Franjo Tuđman novinarjem povedal, da je Bolgarija s sklepoma obeh domov parlamenta priznala Republiko Hrvaško. Novinarjem je pokazal tudi brzojavko o priznanju z besedilom v nemščini.

Kot poroča Tanjug pa je predstavnik bolgarskega zunanjega ministrstva nocoj demantiral trditve, da bi Bolgarija priznala samostojno Hrvaško.

so hkrati z osamosvojitvenimi dokumenti sprejeli posebno listino o pravicah Srbov in drugih nehrvaških narodov in narodnosti v hrvaški državi, v njej pa so zapisana vsa veljavna mednarodna načela s področja narodnosti in pravic.

Dr. Franjo Tuđman je kot nesprejemljive predloge navedel tako imenovani koncept Gligorov–Izethbegović o zvezi suverenih republik, češ da je samo tanci, ki prikriva enotno državo, kakršno so hrvaški volilci na svojem referendumu 19. maja odločno zavrnili.

Osamosvojitve kot
začetek razdruževanja

● Res je, da smo ob osamosvajanju morali upoštevati hrvaške razmere, vendar se mi ne zdi, da bi bili naši osamosvojitveni državno-pravni akti nekakšna mehekja varianta v primerjavi s slovenskimi. Hkrati pa je tudi res, da si Hrvaška ne želi pretrgati sedanjih odnosov z drugimi jugoslovanskimi partnerji, pač pa bo uveljavila poseben pogodbeni odnos s Slovenijo, saj bo šlo za zvezo dveh samostojnih držav. Zato v naši deklaraciji posebej pozivamo druge republike k oblikovanju zveze suverenih držav, je dejal vodja delovne skupine, ki je pripravila hrvaške osamosvojitvene akte, in podpredsednik hrvaškega sabora Vladimir Seks.

Pet minut pred 20. uro so se iz hrvaških cerkva oglasili zvonovi, številni prebivalci nove države so si dali duška s spontanim ljudskim rajanjem, kakršno je bilo na Jelačičevem trgu v Zagrebu, na domovih in v hrvaških gostiščih.

PETER POTOČNIK

ZGODOVINSKO DEJANJE – Predsednik slovenske skupščine dr. France Bučar razglašal osamosvojitve Slovenije. (Foto: Joco Žnidaršič)

TUDI CVETJE V NACIONALNIH BARVAH – Poslanci v slovenskem parlamentu spremljajo govor predsednika predsedstva od danes samostojne države Slovenije Milana Kučana. (Foto: Joco Žnidaršič)

Zvezni zbor Sloveniji odrekel
legitimnost sprejete odločitve

Zvezna vlada naj uveljavi ukrepe, s katerimi bo preprečila spreminjanje Jugoslavije, in obvesti mednarodno javnost o nelegitimnosti slovenske odločitve

OD NAŠE DOPISNICE

BEOGRAD, 25. junija – »Zvezni zbor skupščine SFRJ ne priznava niti notranje niti mednarodne legitimnosti odločitve skupščine Republike Slovenije o enostranskem odcepitvi od Jugoslavije. Odgovornost za vse posledice te odcepitve zadeva skupščino Republike Slovenije.« Takšen sklep je po večerni razpravi s 103 glasovi za, petimi proti in 12 vzdržanimi sprejel zvezni zbor, ko je razpravljal o sporočilu slovenske skupščine, ki ga je poslala zveznemu parlamentu o namenu razdruževanja z Jugoslavijo.

V sklepah zvezni zbor nalaga zvezni vladi in vsem jugoslovanskim ustanovam všteti varnost:

● Tik pred glasovanjem o sklepih je slovenski delegat Vilko Jelen opozoril delegate zveznega zbora, da takšni sklepi ne peljejo k rešitvi krize, temveč k temu, da bo jutrišnji dan veliko bolj mračen od današnjega in da bo jutrišnje oblikovanje nove domovine mnogo težje, kot bi bilo zdaj, pred sprejetjem teh sklepov. Kljub temu je velika večina delegatov sklepe sprejela.

ne organe in organe JLA, da uveljavijo ukrepe, »izsiljene z enostranskimi akti«, s katerimi

pravnih in političnih pooblastil, da bi se pogajal s skupščino Republike Slovenije o dediščini SFRJ, in tudi ne sprejema pogajanj o tem, piše v sklepih zveznega zbora.

Kot popolno protislovje izveznemu pozivu zbora slovenski skupščini k dialogu in sporazumnemu urejanju odnosov v Jugoslaviji. Zvezni zbor je med drugim tudi naložil zvezni vladi in zveznemu sekretariatu za zunanje zadeve, da obvestita vlade tujih držav, (še zlasti naših sosedov) da skupščina SFRJ ne priznava legitimnosti sporočila skupščine Republike Slovenije o razdruževanju od SFRJ kakor tudi ne nobenega drugega akta te vrste, saj gre za enostranske protiuslavne dokumente.

Zbor je slednjič tudi naročil Narodni banki Jugoslavije, naj spremlja uporabo jugoslovanskega denarja v vseh republikah in brani jugoslovansko valuto.

Več na 2. strani.

JANJA KLASINC

LOTO

25. kolo
1, 8, 19, 22, 24, 25, 29
in dodatna 15.INFORMACIJE O IGRAH NA
SREČO: TELEFON 90621
OSLEJ VSA POROČILA O NAŠIH IGRAH
NA SREČO V SLOVENSKEI IZDAJI LISTA
EHO, KI IZHAJA VSAK TOREK!

Radenska

ZDRAVILIŠČE
RADENCIKOVIN
TRADE

Partner znanja in zaupanja

S KOMPASOVIM
KLUBOM
V HOTELU
BERNARDIN
066/75-771, 75-582HOTEL BERNARDIN
- PORTOROŽ -TV SLOVENIJA 2 STUDIO MARIBOR
danes ob 18. uriPOSLOVNA BORZA
spionzor oddajeABANKA
D. D. LJUBLJANA